

UČITELJSKI TOVARŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja vsak mesec po celi poli. Velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 1 gld. 50 kr. nov. dn., za pol leta 80 kr. nov. dn.

Tečaj I.

V Ljubljani 1. sušca 1861.

List 3.

Zakaj in kako naj bi se učitelj vedno izobraževal.

(Dalje in konec.)

Ako se hoče učitelj spešno izobraževati, naj rad bere pedagoške in druge podučivne knjige in spise. Bere pa naj le take reči, ktere so mu resnično potrebne in koristne. Čas je drag, — moramo ga tedaj pri vseh rečeh prav obračati. — Učitelj naj si take knjige za branje izvoli, ktere so naj bolj primerne njegovemu stanu. Iz med pedagoških knjig in spisov naj si učitelj najpred izbira take, ktere ga podučujejo in mu svetujejo v rečeh, ktere mu kažejo pravo podlago pri nauku in mu dobre misli stvarijo in množijo. — Kar zadeva kratkočasno berilo, naj se učitelj skerbno varuje, da ne zajde na kako napčno pot. Posebno naj se ogiba škodljivih romanov, v kterih se nahaja polno prenapetih domišljij, ki ga v njegovem poklicu bolj zadržujejo, kakor izobražujejo. Šolski in mladinski duh se ne strinja s takimi neslanimi in praznimi spisi. — Za kratkočasno berilo naj učitelj raje bere kake lepe mladostne, ljudske, zgodovinske in naravoslovne knjige, s kterimi se lahko kratkočasi in podučuje ob enem; — učitelj pa se iz takih mičnih spisov tudi navadi, da lahko z otroci tako govori, kakor otroci govoré in mislijo. — Prav je, da učitelj tudi rad bere kake dobre bukve, ki so za prosto ljudstvo pisane, da vé, kako se mora z ljudmi po domače, pa vendar lepo in gladko pogovarjati. Ljudski učitelj mora ljudstvo dobro poznati in vediti, kaj je ljudstvo, in kako naj se tečno izobražuje na svoji narodni podlagi. — Tudi je dobro, da učitelj

bere kak dober politični časnik, da vé, kaj se godi po svetu, in da zatira marsiktere krive misli in podpihovanja med prostim ljudstvom. — Branje pa nam le koristi, ako prav beremo. Ni še dovolj, da kaki spis hitro preberemo, potem pa ga na polico veržemo ali za tram vtaknemo, in ga več ne porajtamo. Berimo počasi, pazno in premišljeno, — in imenitnejše stavke do dobrega pretehtujmo in si jih zapomnimo. — Koristno je in včasi tudi potrebno, da si bravec tega, kar je bral, tudi kaj zapiše, ali precej kadar bere, ali pa kadar kak cel odstavek prebere. Nek učen mož pravi: „Beri počasi in s peresom v roki!“ — In tako je prav. Kar si bral, zopet ponavljaj in si zapomnij, — in kadar bo treba, se boš lahko hitro spomnil, kar si bral v vsem spisu, in se boš od tega lahko pogovarjal s svojimi tovarši. Po tej poti se človek tudi vadi, da prav gladko govori in dobro spisuje. Kdor si tedaj ne prizadeva, da bi si jezik gladil in se v spisovanji vadil, bi kmali še to mervico pozabil, kar si je kdaj pridobil. Učitelju mora beseda gladko teči, naj si bo v šoli ali drugod, povsod se mora obnašati, kakor moder mož, kateri je v vseh potrebnih rečeh dobro izurjen in premeden.

Posebno se učitelj tudi izobražuje s tem, da spisuje svoj dnevnik, to je, da si vsaki dan v posebno knjižico kaj zapiše, kaj je lepega bral, slišal, skusil in sploh vse, kar se mu je primerilo v šoli in zunaj šole. Vsak priden gospodar zapisuje, kar čez leto prejema ali izdaja, da potem vé, ali je kaj prigospodaril ali zapravlil. Tako naj dela tudi učitelj pri svojem šolskem gospodarstvu. Zapisuje naj, kaj in koliko je že naučil svoje učence, po kateri poti je naj hitreje prišel s svojim naukom do pravega namena, kaj mu je spodletelo i. t. d. Taki zapomni učitelja vedno mikajo, da si vsaki dan kaj novega pridobi, in da se dalje izobražuje.

V marsikterih krajih so si učitelji tudi osnovali svoje bukvarnice, kar jim je gotovo zeló zeló koristno. Kar posamesnim ni mogoče, se stori z združenimi močmi. Učitelji, pa tudi duhovni gospodje se zberó, ter napravijo bukvarnico, katero z nekterimi denarnimi doneski živé in množijo z mnogoverstnimi potrebnimi in koristnimi spisi in knjigami. Vsaki ud si lahko izposodi, kar hoče brati, da si pridobi potrebnih vednost za se in za šolo. Po takih bukvarnicah pride veliko dobrega med šole in učitelje, in od tod na vsó milo domovino in

državo. — Veliko učiteljev je še, ki imajo sicer dobro serce in dobro voljo, pa si ne vejo ne na desno, ne na levo pomagati, ter tiče pri svojem starem kopitu, misleči: mora ti prav biti, kar je do zdaj prav bilo. — Pridno branje sedanjih, prav modro osnovanih detevodskih in drugih učnih knjig pa gotovo vsakega mladega učitelja zdrami, da se zavé, in če ne popolnoma, saj nekoliko na boljše pot zaverne. Tedaj, ljubi učitelji in šolski prijatli! ne mudite se, in ne čakajte predolgo, kjer nimate še take bukvarnice, — napravite si jo, — bote vidili, da bote s tem silno veliko dobrega storili za šolo in učiteljstvo! *)

Tudi učiteljski zbori ali učiteljske posvetovanja veliko pripomorejo k omiki učiteljev. Poslušajmo, kaj pravijo prečastiti škof Anton Martin: „Imajo naše dni svoje omizje zdravniki za ozdravo ljudi, — sodniki za pravice dežele, — rokodeli in kmetje za živinsko rejo in obdelovanje polja; tudi godci imajo svoj dan, da se pogovorijo, kako bi jim strune bolj vbrano pele; — ali ni nam učenikom, duhovnim in šolskim, starsem in oskerbnikom tudi treba pogovoriti se, kako bi po slovensko prav oskerbovali naj potrebneje reči, ki so k večji časti božji, nam k časni sreči in dušam v večno zveličanje? — se pomenili prav po domače, kako bi keršanstvo vredno učili, šolo dobro ravnali, zrejali otroke po božji volji, — polepšali svet, zapirali pekel in ljudem v nebesa pomagali? — pobarali tudi sosedo, rekoč: Kako pa kaj vi možje? — Bratje, ljubi, dragi bratje! le eno in ravno to je potrebno.“ Luk. 10, 42.

Učitelji pa naj tudi radi včasih eden k drugemu grejo pogledat v šolo, posebno k očitnim preskušnjam, da bi vidili in slišali, kako drugi njih tovarši delajo na šolskem polju. Saj tudi kmetovavec rad pogleda sosedovo njivo, in se ž njim posvetuje, kaj in kako mu to ali uno delo bolj tekne in kateri sadež bolje donaja. Mladi učitelj ne sme biti preveč sam svoj, in ne sme misliti, da že sam dosti vé, in da se mu ni treba od drugih kaj učiti. Take misli ga peljejo po rakovi poti lastne omike. —

Učitelj naj se tudi rad peča z dobrimi, poštenimi in modrimi ljudmi. V dobrih družbah se mladi človek nekako ves prerodi, zbistri in napoti do svojega pravega namena. Posebno

*) Tudi v Ljubljani smo leta 1856 osnovali tako učiteljsko bukvarnico, kjer imamo že veliko prav izvrstnih knjig in časopisov, ktere tudi vnanjim udom po deželi posojujemo. Vsak ud plača na leto 2 fl. 10 kr.

naj se mladi učitelj rad pomuja pri svojih dobrih duhovnih pastirjih, katerim je šola in mladina živo pri sercu. —

Vsa učiteljeva omika pa naj cvete le v pravem kerščanskem in národnem duhu, to je, učitelj naj vedno misli, kake imenitne dolžnosti mu naklada njegov stan, in kako bi te dolžnosti prav spolnoval, da bi delal Bogu na čast in na srečo svojega národa. — Učitelj naj ima globoko v serce vtisnjeno zlato pravilo, ki pravi :

„Bog in národ, domovina
Naj ne gre nam iz spomina!“

Ljubi tovarši! „naprej“ naj bo naše krepko geslo! — naprej po pravi poti do našega namena!

Lepa odreja.

a. Splošne pravila.

Rejnik mora vedno pred očmi imeti sedANJI in prihodnji namen svojih rejencov. On mora človeka zrejati za sveto, to je, za vse okoliščine tega življenja, — pa tudi za prihodno življenje. Učenik ni tedaj samo omikovavec, temuč tudi rejnik. Odreja sega v vsega človeka, omika pa le na njegove posamesne moči. Odreja in omika pa se ne morete ločiti; beseda odreja obsega tedaj tudi zunanjo omiko. Zeló se moti učnik, ako meni, da morajo le starši popolnoma zrejati, in da je on le bolj omikovavec, kakor pa rejnik, to je, da svoje učence uči le za zunanje potrebe. Take misli ne peljejo učenika po pravi poti, in vse njegovo prizadevanje je nekako prazno, ki ne rodi pravih korenin v mladinskih sercih. Zunanja omika se pri človeku še kolikor toliko lahko popravlja in popravi; kar pa se pri otroških sercih zanemari, se težko težko kdaj nadomesti.

Zrejati se mora tedaj

1. splošno, to je, ne sme se ne duh, pa tudi ne telo zanemarjati; izobraževati se morajo vse človekove zmožnosti. Kaj bi pomagalo človeku, če bi imel na vse strani izbistren um, pa bi imel slabo serce! Pa tudi dobro serce ne shaja povsod, ako ga ne vodi zdrava pamet. Prava odreja izobrazuje tedaj duha in telo, — duha, kot lastnino božjo, — telo, kot svetišče duha, — oba, kot pozemeljskega človeka, kateri je namenjen za večno življenje.

2. Zrejata se mora soglasno, to je, odreja mora v človeka položiti kal za vse njegove sreče, in mora vse to prav lepo družiti.

3. Zreja naj se ponatorno, to je, rejnik naj se tudi zvesto ravna po natornih človeških postavah. On ne sme kaj naravnost vsilovati, če ni posebno treba; zatoraj mora človeško natoro dobro poznati, posebno takrat, kadar se razvija. To se zgodi, ako se rejnik sam spominja, kako se mu je godilo, ko je bil mlad. Tudi lahko spoznava človeško natoro po tem, da bere dobre spise skušenih rejnikov, in če se marljivo peča z otroci.

4. Odreja mora biti tudi osebnosti primerjena. Ako ravno se pri otrocih vse pripravnosti enako razvijajo, so vendar včasi zeló zeló različne. Otrokom so po marsikterih okoliščinah tudi mnoge lastnosti, tako rekoč, prirojene, katerim pravimo, da so osebne. Nespametno bi tedaj bilo, ako bi rejnik vse otroke po enem kopitu zrejal. On mora vse osebnosti svojih rejencov prav dobro poznati. Zatega voljo naj jim pusti, da se včasi tudi smejo zmerno prosto gibati. Prenapeta ojistrost ne rodi prida, in le stori, da se otroci drugače kažejo, kakor so, to je, da postajajo hinavci. Sila ni mila.

5. Zrejata se mora kmalo začeti, — vendar vselej s starostjo primerno. Posebno, kar zadeva telesno odrejo, je treba zgodaj skerbeti, da se vsi otrokovi udje in počutki lepo razvijajo. Pa tudi moči uma naj se kmalo zbujaajo. Tu je zopet materna prosta zreja večidel naj boljša. Skerbnna mati nikoli ne pusti dolgo svojega otročiča samega, temuč se vedno peča ž njim; ga vadi, da jo uboga, in da se lepo vede, akoravno še otrok ne vé, zakaj da mora tako delati.

Rejnik naj ima tudi vedno pred očmi zlato pravilo: „Kar otrok pozneje ne bo smel storiti, kadar bo bolj pameten, — to naj se mu tudi precej v prvi mladosti ne dopusti; in kar bo otrok mogel kdaj storiti, to naj se že zdaj storiti vadi.“

6. Zrejata se mora od stopnje do stopnje. Kakor se človeška natora počasi razvija, tako naj tudi odreja po malem postopa. Marsikdo pa hoče pri odreji kaj prisiliti, in, tako rekoč, zgodnjo cvetico pri umetni gorkoti razvijati. Taki rejenci so tedaj podobni prisiljeni cvetici, ktera, kolikor bolj je zgodnja, toliko je tudi slabeja.

7. Zreja se mora uterdovati s tem, da se vse mladinske

moči vedno vadijo in prav vodijo. Vse, kar otroci lahko sami storé, naj tudi sami storé; ne sme se jim prehitro pomagati, da se pozneje ne zanašajo preveč na druge ljudi, in da si tudi sami kaj upajo.

8. Zreja naj se tudi tako, da se otrokom vedno veselo serce ohrani, in da se jim vedno kaj opraviti da. Veselost je pri mladosti cvetje, iz kterega prihaja mirno serce, zadovoljnost, zaupnost, odkritoserčnost i. t. d. Ako kdo otroke vedno zmerja, zaničuje, jim vedno žuga, in jih nikoli prijazno ne pogleda, ni čuda, da postajajo černi, nevošljivi in sovražni. Kako bi taki otroci druge ljudi ljubili in jim zaupali, ker ne vedo, kaj se pravi ljubiti in z drugimi ljudmi lepo biti? — Rejnik se mora tedaj skerbno varovati, da otrokom ne kali nedolžnega veselega serca. Vesele otročje leta hitro minejo; zakaj bi jih tedaj grenili? Otroci veselega serca tudi radi delajo in ubogajo.

9. Poglavitna reč pri odreji pa je strah božji ali bogaboječnost. Otroku se mora zgodaj vsaditi v serce cvetka svete vere, božja vsegapričujočnost in ljubezen do Boga. „Začetek modrosti je strah božji.“ Bogaboječnost je tedaj vене vse odreje, in stori, da je človek povsod srečen, v sreči in nesreči, in da doseže svoj pravi namen. Dober kristjan je tudi marljiv hišin oče, zvest v zakonu, miren državljan, pošten kupec, hraber vojak i. t. d.

Izgled, kako moramo otroke zrejati, nam je zapustil že stari Tobija. On je učil svojega sina, da se je že od otročjih nog bal Boga, in da se je vsega ogibal, kar bi ga žalilo. In ko je bil pobožni mož že blizo smerti, je svojemu sinu sporočil še te le besede: „Moj sin! vse dni svojega življenja imej Boga pred očmi. Varuj se, da kdaj v greh ne privoliš, in ne pustiš v nemar zapoved gospoda svojega Boga!“

Prava pobožnost pa se le širi po lepih izgledih staršev, učencov in vseh, kateri se kaj pečajo z mladino. Pri vseh rečeh ima izgled veliko veliko moč, posebno pa pri pobožnosti. Toda taki izgledi morajo izhajati iz resnično pobožnega serca, ne pa, da bi se kaj le na videz kazalo. Mladost kmalo previdi, kaj gre rejniku iz serca, kaj pa ne, — in ako vidi, da se ji kaka reč le na videz kaže, postane, kakor nje izgled, — hinavska. Bog nas vari tega!

T e č n o u č i l o.

Kazavni poduk.

Š o l a.

Snova. Učenik, učenec; miza, stol, šolska tabla, stojalo, kreda, goba, klopi, bukve, pisavne bukvice, ploščica, pisalo, ravnilo, papir, pero, svinčnik, tinta, tintnik (černilnik), peresni nožek, velika abecednica, podoba; peč, vrata, okna, stene, tla, strop.

Učba. Otroci! kje ste zdaj? Kaj delate tukaj? Kaj se učite? Ne samo brati in pisati se bote učili v šoli, temuč še veliko drugih reči, ki vas bodo zeló veselile. Poglejmo malo po šoli, kaj tukaj vidimo! — Kdo je v šoli? Kdo se pogovarja z vami in vas uči? Kaj dela učenik? Otrokom, ki hodijo v šolo, pravimo šolarji ali učenci. Recite: Mi smo učenci! Učenik ima pridne učence zeló rad; pridni učenci pa imajo tudi učenika radi. V taki šoli je veselo. — (Na mizo kazaje): Kaj je to? Iz česa je miza? Kdo jo je naredil? Čemu je tukaj miza? Tudi doma imamo mizo. Ktera je večja, ta ali doma una? Miza je štirivoglata ali podolgasta, nektera tudi okrogla; ima štiri noge in miznico; je bela, olikana ali pobarvana. Povejte zdaj sami kaj od mize! Kaj je to (stol)? Iz česa je stol? Kdo ga je naredil? Čemu je? Poglejmo ga bolj na tanko! Tu gori se usedemo; recite: „To je stolov posed.“ Na koga pa je posed priterjen? Kaj pa je še pri stolu, da se lahko naslonimo? Stol ima posed, naslon in noge. Recite to sami! Mislite zdaj na stole doma! Ali so vsi taki, kakor ta stol? Kakošen je čevljarjev stol? — Poglejte to le (tablo)! Kdo vé, kaj je to? Ali imate doma tudi tako tablo? Kako pravimo tej tabli, ker je v šoli? Šolska tabla je lesena in štirivoglata. Na tablo pišemo in risamo. — Tabla stoji in sloni na stojalu. Koliko nog ima stojalo? S čim pišemo na tablo? Kakošna je kreda ali mel? Kreda se dobi iz zemlje. Zakaj mora tabla črna biti? — Kaj je to (goba)? Čemu je goba? Potipaj gobo! Ali je suha ali mokra? Zakaj mora goba mokra biti? — Kje sedite zdaj? Iz česa so klopi, in kdo jih je naredil? Povejte še enkrat, kaj smo rekli, da ima stol? Kaj ima pa klop? Klop ima posed, poličico, sprednji in zadnji naslon. Recite to sami! V eni klopi lahko sedi več učencov. Ali sta si stol in klop kaj podobna? — Kaj pa je to (bukve)?

Pervenci, to je, tisti, ki ste še le v šolo začeli hoditi, nimate bukev, pa jih bote kmalo dobili, če se bote pridno učili. Bukve imajo stranice in liste; so v usnje ali v papir vezane, ali pa niso vezane. Vsak list ima dve strani. Imamo berilne bukke ali knjige, pa tudi pisavne in s podobami. Povejte zdaj sami kaj od bukev! Kaj pa imam zdaj v roki (tablico)? Recite: „To je tablica ali ploščica.“ Iz koga je tablica? Kakošna je? Na ploščico pišemo s kamnitnim pisalom. Tukaj pa imam nekaj (ravnilo), kar malokdo vé, kaj da je. Recite: „To je ravnilo.“ Iz česa je ravnilo? (Učenik naj naredi na tablo z ravnilom in s kredo eno ravno čerto.) Vidite, otroci! brez ravnila bi ne bil mogel narediti take ravne čerte. — Na tablo in na ploščico pišemo, — na koga pa še? — Kakošen je papir? Na tablo pišemo s kredo, na ploščico s pisalom, — s čim pa na papir? — Peresa nam dajejo gosi, pa imamo tudi jeklene. — S čim pa pišemo še na papir? — Svinčnik je večidel v les vdelan; moramo ga včasih porezati. — Še enkrat povejte, na koga pišemo s kredo? s pisalom? s peresom? s svinčnikom? Čemu pa nam je tinta ali črnilo? Koga pomakamo v tinto? Kakošna je tinta? Zakaj mora biti tinta črna? Tinto imamo v tintniku, kamor jo iz tintnice prilivamo. Včasih imamo pri tintniku tudi pések v peskovnici; s peskom potresamo mokro pisanje, da se ne zmaže. — S peresnim nožkom pero režemo. Veliko abecednico imamo na steni, da jo vsi lahko vidimo. — Kaj pa nam ta podoba kaže? Ali imate tudi doma ktero podobno? Kakošno? — Ktere reči pa še vidite v šoli? Kdaj kurimo v šolsko peč? — zakaj? — Čemu so nam vrata? — Skozi okna se nam sveti, da vidimo brati, pisati i. t. d. Koliko sten imamo v šoli? Stene so zidane, pobeljene i. t. d. — Po tleh so deske vložene. Koga je vse na tleh? Po tleh tudi hodimo. — Strop je nad nami. — Imenujte še enkrat vse reči, od katerih smo se danes pogovarjali! — Reči, ktere rabimo pri pisanju, imenujemo pisavno orodje. Naštejte mi pisavno orodje! Imenujte še druge reči, ktere so v šoli! Reči, ktere morajo biti v šoli, se imenujejo šolsko orodje.

Šolske postave.

Nekaj dni potem, ko se je šola začela, so prišli gospod fajmošter v šolo. Prijazno so pogledali učence, ter jih tako le nagovorili:

Ljubi učenci in učenke! Prav vesel sem, da vas veliko vidim v šoli. Otroke, ki radi hodijo v šolo, imamo vsi radi, zato ker se tukaj veliko lepega učé in vadijo, da so potem dobri in pošteni ljudje. Kdor se hoče v šoli kaj naučiti, mora pridni biti, to je, učenec ali učenka mora vse rad in na tanko ubogati in storiti, kar v šoli ukazujemo. Kaj ne, da bi bili vsi radi pridni? To bo lepo in veselo, ko bomo imeli polno šolo pridnih otrok! Kako se morajo učenci obnašati, da bi bili pridni, nam pa povejo neke pravila, ki jim pravimo šolske postave. Iz teh postav vam tedaj nekaj povem. Poslušajte!

1. Vsak učenec mora v šoli na tanko in rad ubogati. Šolska postava pravi: „Storite voljno in na tanko vse, kar se vam ukaže; ne storite pa nikoli keje tacega, kar vam vaši vikši prepovedujejo. — Pokorščina je prva dolžnost vsakega učenca.“

2. Vsak učenec naj bo prav pridni doma in v šoli. Šolska postava pravi: „Oči in ušesa imejte vedno obrnjene na nauk. Storite tudi doma vse, kar se vam v šoli naroči. Opravljajte pa tudi radi dela, ki vam jih starši opravljati ukazujejo.“

3. Vsak učenec naj ima vse svoje reči lepo vredjene, in naj bo pri vseh rečeh natančen. Šolska postava pravi: „Svoje orodje imejte zmiraj lepo zloženo in pripravljeno. Ne jemljite nikoli več v šolo, kakor kolikor za vsako učenje potrebujete. O pravem času pojdite z dóma, in po poti v šolo se ne mudite. Po zimi ne hodite k peči, po letu ne k oknu, ampak koj na svoje mesto. Svoje orodje položite na polico pod klop, vzemite v roko to, kar najpred potrebujete. Tiho in mirno čakajte uka. Mislite, kaj bi vas utegnili vprašati, ali pa tiho berite iz kakih šolskih bukev. Brez dovoljenja ne smete hoditi iz svojega mesta, ne po svoji volji zdaj stati, zdaj sedeti, — klopi in sedežev v njih ne premeňevati. Ako imate učeniku kaj povedati, povejte pred naukom ali po nauku.“

4. Vsak učenec mora biti prijazen, priljuden, sramožljiv in čeden. Šolska postava pravi: „Po poti hodite tiho in pametno; pozdravite jih, kateri vas srečajo, in imenitnejim osebam se odkrite in priklonite. Ktere učenik v šoli brati ali odgovarjati pokličejo, naj vstanejo in se lepo vstopijo. Ne smete si vseptavati ali za drugimi govoriti. Kadar

učenik ali kdo drugi imeniten pride v šolo, mirno vstanite, in tako dolgo lepo stojite, dokler se vam ne reče sedi. Kadar se bere imenik, odgovarjajte dosti glasno: Tukaj! — Preden greste z dóma, opravite svojo potrebo. Po poti ne smete nikjer svoje potrebe opravljati. — Svoje orodje imejte čedno. Preden gresta z dóma, poglejte, ali je vaša obleka čedna. Obraz, roke in noge si umijte, lase lepo poravnajte. Pred šolo si blato ali sneg otrebite. V šoli ne mečite koscev papirja ali kaj drugega pod klopi.“

5. Učenec mora biti resničen. Šolska postava pravi: „Kdor prepozno pride, naj učeniku pové, zakaj ni mogel pred priti. Gorje mu, kdor si hoče z lažmi pomagati! Vsaka laž se ojestro kaznuje!“

6. Učenec mora biti pošten in pravičen, to je, mora vsakemu svoje dati in pustiti. Šolska postava pravi: „Ne poškodujte si bukev, pisov, obleke i. t. d. Ne poškodujte nikakor klopi, miz, stolov, oken, zida, drevja i. t. d. Nikomur nič ne vzemite, — in če vam starši ne dovolijo, ne smete kaj kupovati in prodajati.“

7. Učenec mora biti s svojimi součenci prijazen, zložin in ustrezljiv. Šolska postava pravi: „Pozdravljajte se na poti v šolo in kadar pridete v šolo. Ne zmerjajte se; ne zaničujte eden drugega zavoljo slabejše glave ali telesnih nadlog. Ne očitajte tistim, kateri so bili v šoli svarjeni ali kaznovani, in ne pravite tega drugim.“

8. Učenec se mora pa tudi prav spodobno obnašati, kadar moli ali posluša božjo besedo, naj si bo doma, v šoli ali v cerkvi. Šolska postava pravi: „Pri molitvi pred naukom in po nauku vstanite, roke povzdignite, in pobožno molite. Med naukom sedite ravno, ne šeptajte, z rokami si ne igrajte, z nogami ne ropotajte in ne mahajte, ne jejte, in ne kažite jedi. Kadar greste iz šole v cerkev, pojdite po dva in dva, tiho in mirno. V cerkvi klečite ali stojte, pobožno molite ali pojte. Seboj imejte molitvene ali pesemske bukve. Ne ozirajte in ne prehajajte se preširno!“

Da bi se pa vsi učenci in učenke lahko spominjali, kaj šolske postave ukazujejo, vam jih pustim v šoli. (Jih obesijo na steno.) Kmali bom prišel zopet k vam, in bom poprašal, kako bote ubogali.

Tako so govorili gospod fajmošter, in učenci so jim v zahvalo zapeli še to le pesmico:

Sem mlad in še majhen,
Pa šolar sem že,
Za uk mi veselo
Tak bije sercé.
Saj bčelice tudi
Podvizajo v cvet,
Šumé in berejo
Sladčico in med.

In ptičice drobne
Že zgodaj pojó,
Studenci po bregu
Tak urno tekó; —
Le jaz bi pa leno
Zapravljal svoj dan, —
Me vari Bog tega, —
Ne bodem zaspan!

Prav rad bom ubogal
Vse v šoli, domá,
In lepo se vedel,
To srečo mi da. —
Prav pridno, pazljivo
Se bodem učil,
Tak zlate nauke
Bom v serce sadil.

Naj gre rakom žvižgat!

Kdo? — „kozopersk.“

Ker rabi „učit. Tovarš“ za mesce slovenske imena, naj spregovorim nekoliko besedic zastran neslanega imena „kozopersk.“ Bes ga plentaj, kdor ni vedil tega mesca po naše, po kaki lepši stvari kerstiti, kot po . . . Ktera slovenska deklica bi ne zarudela, ako bi ji bilo n. pr. povedati, da se je zaročila mesca kozoper . . .? Fej te bodi! bi rekla in umolknila. — Kaj je pa storiti? mar novo lepše ime skovati? — Kaj še; saj ga že davno imamo, pa ga vsi še ne poznamo: vinotok se mu pravi. Glejte lepega imena po preblagi kapljici — po sladkem vincu (moštu), ki ga ondaj točimo in pretakamo. Ni li lepše od nemarnega . . . kozoperska? — Kod pa rabijo ime vinotok? Po Štajarskem. Kdo ga rabi ondot? Dobro pomnim, da sem ga bral jaz najprej v celjskih „Slovenskih novinah“ l. 1849, ki jih je vredoval sedanji gymn. učenik ljubljanski, gosp. V. Konšek, ki je bil ondaj učenik celjski. Drugič sem bral ime vinotok (oktober) brez kozoperska v „računici za slovenske šole na deželi“ l. 1859, str. 53; tako je ostalo tudi v novem natisu te

šolske knjige za l. 1861 (v tem natisu na str. 51). To knjigo je spisal, kakor sem zvedil, verli učitelj mariborski, po imenu Kranjec (Krainz), po domovini pa Štajarec. Po tem sodim, da je po slovenskem Štajarskem — ako ne prostim ljudem, pa vsaj pratikarjem in pisateljem znano lepše ime „vinotok“. (Kdor ve to za terdno, prosim naj se oglasi; zakaj jaz nisem vidil še nikoli nobene slovensko-štajarske pratike, le sodim tako.) *)

„Vinotok“ so vzeli pod besedo „Weinmonat“ tudi v naš véliki nemško-slovenski slovník (1860); zaznamovan je s križcem (†) kakor ime novejšje dobe; poleg njega stoji tudi „vinodaj“ (†), kterega pa ne priporočam, zato ker je bil, vemda, najnazadnje skovan, in ga ni rabila še živa duša. (S tem pa nočem gosp. vredniku te mervice v greh šteti.)

Po mojem svetu je vzel gospod šolski svetovavec dr. Močnik „vinotok“ tudi v slovensko-nemški abecednik (za krajnsko deželo l. 1860, str. 87 na prvo mesto, kozopersk pa v oklep); pri drugem natisu naj se ta gerdoba za vselej izverže.

Tako naj bi ravnali g. g. pratikarji in koledarji, kteri se derže slovenskih imen, v pratikah in koledah že za drugo leto (1862), pa bi se iznebili kozjega smrada berž tako, kakor smo se nekdanjega gnojnega, namreč poprejšnjega „listovega gnoja“, in ga nadomestili z lepšim „listopadom“.

Kakor ni bilo zavoljo „listopada“ nobene zmešnjave, tako se je ni bati tudi zavoljo „vinotoka“, to pa zato ne, 1) ker naše ljudstvo ravno tega gerdega imena „kozopersk“ doslej še ni pobralo, 2) ker nimamo zdaj še nikakih imenitnih slovenskih pisem: dolžnih, ženitnih pisem i. t. d. — lahko bi jih vsaj na perste prešteli, — tedaj se nam ni bati ne pravd, ne drugih zmešnjav.

Zato ponavljam: „kozopersk“ naj gre le skoro rakom žvižgat. **) Gospodje učitelji pa po šolah lahko največ pripo-

*) Iz med slov. koledarjev je najpred g. J. Lenček-ov „Romar“ l. 1857 prinesel ime vinotok, kjer ga je v prerokvanji za vsaki mesec tako le naznanil: „Mesca kozoperska se bo huda vojska vnela, zakaj kozopersk bo hotel kozopersk biti, romar pa mu tega privolil ne bo, vsaj v svojem koledarji ne“. — Poznejši slov. koledarji imajo vsi vinotok.

Vredn.

**) Ravno ta stari pregovor nam priča, da so naši prededje hodili nekđaj

morejo, da se to zgodi — mili slovenščini na čast. Zato sem poslal to reč „učit. Tovaršu“, in menim, da nisem — zašel. Ako bi hotel našo „nerodnost“ s tujo zagovarjati, to bi me ne stalo težko; ali tega nočem. Vsak naj pred svojim pragom pometa, — pa bo povsod snažno in lepo.

J. Navratil.

Navod za podučevanje v petju.

Poleg Hentschel-na, Karov-a in drugih slovečih učiteljev spisal in za slovenske ljudske šole osnoval Fr. Sr. Adamič.

Vsem g. učiteljem prijazni pozdrav! — Sklenil sem v „Tovaršu“ priobčiti nekoliko črtic, zadevajočih podučevanje v petju. Veliko se je že pisalo o tem, pa le splošno, ter nihče ni še priobčil trdnega, zanesljivega vodila, po katerem bi se v ljudskih šolah ravnati moglo. Poskusil bom tedaj častite g. tovarše soznani s svojimi mislimi o tem predmetu, vedno ozi-
raje se na skušnje slovečih učencov v petju po deželah, kjer petje po ljudskih šolah že davno lepo cvete.

S podukom v petju naj se mladost izobrazuje formalno in materialno. Ta dvojni namen vpotrebuje:

1. verste elementarnih vaj, tedaj „elementarnega tečaja;“
2. vaje pesmic,*) „pesemskega tečaja.“

Elementarni tečaj naj vodi učenca k spoznanju in samostojni delavnosti, pesemski tečaj pa naj mu vcepi miločutje, družbinsko prijaznost in priljudno dobrovoljnost.

Elementarni tečaj naj tedaj

1. skozi vse šolske razrede se razprostira,
2. vse glashbine pervine obsega,
3. nepretergano napreduje.

Pesemski tečaj naj

1. tudi skozi vse šolske razrede se razprostira,
2. na splošno življenje učencov v šoli in zunaj šole se ozira,
3. le dobro in lepo blago nabira.

res rakom žvižgat; meni je pravila tudi moja stara mati, ko sem bil še majhen, kako so hodili ljudje nekda ob Kolpi rakom žvižgat in jih žvižgaje iz lukenj vabit. To le gredeč, ker je ravno zdaj čas za to. —

Pis.

*) Ko govorim od „pesmic,“ mislim vselej „pesem z napevom vred,“ — pesem dobro in lepo, napev pravilno izdelan, primerin in lep.

Pis.

V kakošni razmeri pa stojita omenjena dva tečaja med seboj? Ali naj elementarni tečaj pred pesemskim se preorje? — Po tem bi otroci dolgo časa le začetne teoretične vaje imeli brez pesmic, ker se elementarni tečaj ne da kmalo dodelati, ako drugemu vodilu zvesti ostati hočemo. To ne sme biti, ker je tudi prvemu vodilu pesemskega tečaja nasproti. Pesemski tečaj pred elementarnim izdelati, je pa celó nemogoče in ni po zgorej postavljenih vodilih.

Mislil bi kdo: naj se pa združita oba tečaja, in naj se od stopnje do stopnje vse na pesemskih izgledih razjasnjuje, kar se je ravnokar elementarnega učilo. To bi bilo res pedagogično. — S tem pa, ljubi moj! boš tretjemu vodilu obeh tečajev naravnost nasproti ravnal. Spoznal boš, da je čisto nemogoče, po tej počasni poti za elementarni tečaj toliko zares dobrih in lepih napevov in pesmic nabrati, da bi zadostovale vsestranskemu dušnemu življenju učenca. — Ni tedaj drugače, kakor da ločimo, kar se nikakor združiti ne da, in samostojni pesemski tečaj zraven elementarnega vpeljemo. O Božiču morajo otroci zapeti „božično“, o Velikinoči „velikonočno“, za cesarjev rojstni god „cesarsko“ i. t. d. brez vsega ozira na to, ali so predloženih melodnih stopinj ali pa predpisanih taktnih razmer v elementarnem tečaju se že učili, ali ne.

Ker sem tedaj samostojno napredovanje elementarnega in pesemskega tečaja ob kratkem opravičil, bom prihodnjič pričel praktično izpeljevanje po omenjenih vodilih. *)

Opominek za orglavca.

Red za cerkveno petje v tem mesecu. Za 3. postno nedeljo („Oculi“): Pri darovanji: „Oh, oh! prizanesi!“ (glej g. Riharjeve nap.)

Za 4. postno nedeljo („Lätare“): Pri darovanji: Lej, o grešnik, grehi tvoji!“ (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za tiho nedeljo („Judica“): Pri darovanji: „V verti tam na oljski gori“ (glej Cvekove pesm. in nap.)

Za praznik sv. Jožefa: Pri darovanji: „Lej svet'ga Jožefa, kristjan!“ (glej Potočnikove sv. pesm.) — ali „Sveti Jožef! dans naj poje“ (glej g. Riharjeve nap. VIII). Po povzdigovanji: „Povzdigni se, žalostna duša!“ (glej g. Riharjeve nap.)

*) Prosimo.

Za cvetno nedeljo: Pri blagoslovljenju oljke in lesa in pri procesii se poje, kakor je za ta čas odločeno, (glej v cerkvenih mašnih ali v kakih drugih bukvah za veliki teden. *)

Pri pasijonu pri maši, ako ni peta: „O vi vsi, k' greste po poti!“ — pri darovanji: „Žalostna je mati stala,“ — ali „Kak zalivajo solzice!“ (glej Potočnikove sv. pesm.) — ali „Božje matere device“ (glej g. Riharjeve nap.)

Za praznik oznanjenja Marije device: Pri darovanji: „Bod' Marija, počešena!“ (glej Potočnikove sv. pesm.) — ali „Ko v jasnem pasu primiglja“ (glej Praprotnikove cerkv. pesm. in g. Riharjeve nap.) — ali „Iz nebes si ti češena!“ (glej Dolinarjeve pesm. in nap. od praznikov.)

Za veliki četrtek: (Ta dan se z orglami poje „Kyrie“ in „Gloria,“ — potem pa orgle utihnejo.) Pri darovanji: „Sve-to rešnje Jezusa telo!“ — ali „Tam v kruhu vse svetosti“ — med prenašanjem presv. rešnj. Telesa se poje: „Pange lin-gua“ — ali „Jezik, poj skrivnost častito!“ (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za veliki petek: Med počesjenjem sv. križa, ako se po latinsko ne poje: „Oh, kaj sem ti storil?“ — potem „K svet-mu križu pristopite!“ — „Jezik poj sveto resnico,“ pri pre-našanju sv. keliha: „Kraljevo znamnje, lej, stoji!“ (glej Po-točnikove sv. pesm.) — Pri božjem grobu: Žalostna pesem Jeremija preroka (glej Veliki teden); — „Umerl je, oh! umerl pravični!“ — „Pочеšena, leva rana!“ (glej Potočnikove sv. pesm.) — „Angeljski kori“ (glej Dolinarjeve pesm. in nap. od praznikov) i. t. d.

Za veliko saboto: (Ta dan se pri „Glorii“ odprejo or-gle; — po listu se odpoje trikrat „alleluja;“ — po evangeliu: „Močno se potrese“ (glej Dolinarjeve pesm. in nap. od prazni-kov;) — po zavživanji se poje predpev „alleluja“ i. t. d. (glej v lat. bukvah za veliki teden). — Pri vstajenji: „Zveličar gre iz groba“ —, „Jezus premagavec groba“ (glej Potočniko-

*) Vsakemu cerkv. pevcu potrebne bukve za veliki teden so: *Officium in Nativitate Domini und Hebdomadae Sanctae et Resurrectionis Domini*, in Choral-Noten gesetzt. Mit vorausgeschickter theoretischer und praktischer Anleitung zum gregorianischen Choral-Gesange. Für Geistliche und Cantoren. Zusammengesetzt von Blasius Potočnik, Pfarrer. Format Klein-Folio, im schwarzen und rothen Druck. Preis 2 fl. 50 kr. (pri J. Blazniku v Ljubljani). — *Officium Hebd. Sanctae* von R. Schlecht. gr. 8. Nördlingen, 2 fl. 40 kr. — Veliki teden v Ljubljani pri Hon-u, 40 kr.

ve sv. pesm.) — „Jezus je vstal od smerti“ (glej Dolinarjeve pesm. in nap. od praznikov;) — potem „Te Deum laudamus“ — ali „Hvala bod gospod Bogu!“ (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za velikonoč: Pri darovanji: „Zveličar naš je vstal iz groba!“ (glej Potočnikove sv. pesm.), — „Kristus je z groba sam“ (glej Dolinarjeve nedeljske pesm. in nap.) i. t. d. (tudi stare lepe pesmi naj se vversté). Za velikonočni ponedeljek: Pri darovanji: „Jezus je vstal od smerti (kakor v saboto) i. t. d.

Postna.

Tje v Getzeman' se ozrimo,
Kjer zveličar naš kleči!
Ž njim v britkosti se vtopimo, —
Naša teža ga mori. —
Pot kervavi ga zaliva,
Žalost terga mu serce;
Vendar pa — ljubezen živa —
V smert za naše gre dolgé.

Ljud njegov ga zasramuje,
Toži kot krivičnika;
S ternjem krona, in ga suje,
Križ mu za ljubezen dá.
Ranjen ves in omagljivo
Gre na hrib še zadajo pot;
Tak se trudi ljubeznjivo,
Reši da človeški rod.

Za sovražnike še moli,
Milost dá razbojniku,
Materi pa sina voli, —
Jo zročuje Janezu.
Žejo svojo naznanjuje,
Dušo zroča Bógu še,
Tak rešenje dopolnjuje, —
Nagne glavo — umerje.

Tu pod križem solze limo,
Zavolj nas se to godi!
Rane svete poljubimo,
Počastimo rešjno kri!
Češen bod', zveličar mili!
Češen tvoj presveti križ!
S smertjo tvojo smo dobili
Zopet srečni paradiz. —

A. P.

Slovo. *)

Poslovenil J. Levičnik.

Oj kak grenek tužen je ločitve britki čas! —
Oj kak milo resno poje strune zadnji glas! —
Solza vid zaliva, vmira serce trepejoče,
Sreče stanovitne tu nam najdit ni mogoče. —
Bog vas obvar! če več se tu ne vidimo!

*) Premilo to pesmico, ki pa je — menda zavoljo nemškega originala — po nemških krajih bolj znana, kot doma, je zložil z žalostnim napevom vred nekaj ur pred svojo smertjo slavnoznani nekdanji učenik Tomaževic v Terziču. Bil je ta mož posebno izversten orglavec, zakaj moj učenik, gospod Rihar, mi je navadno vselej, kadar mi je kaki težji nauk c

Grenka je resnica, da življenje senca je, —
 Kar rodi nam zemlja, naglo zopet mine vse.
 Upanje edino nam blišči ko zvezda mila,
 Da odperla vrata v boljši dom nam bo — gomila.
 Bog vas obvar'! će več se tu ne vidimo!

Slovnica. *)

Perva slovka.

Jest važna znajdba sem, pa stara že,
 Ki vtelesujem misli, želje vse,
 In jih živim čez tisuče še lét,
 Pošiljam v razni noši križem svet.
 Umljiv pa sem le znancom, ker — ves nem —
 Ne govorim ušesom, le očem.

Zadnje dve.

Mé dve pa kerstno sve le žensk imé,
 Ki — saj po Krajskem — so naj bolj gosté:
 Večkrat pri hiš' po dve, po tri — sestré,
 Če po že umerli druge se rodé.

Vse tri.

Če nas vse tri zadržgama zverstiš,
 Pa prvo, v pótni noši le, dobiš;
 Navadno sporočila nosimo
 Med dvema sem ter tje — za naglico;
 Večkrat je prva delo zadnjih dveh,
 Ki nosimo ga skupšina vsih treh.

Balantinov.

muziki razkladal, ponavljal besede: „To reč težko da umé na Krajskem kak organist, — k večemu Tomaževic v Teržiču.“ — Če je komu zmed slov. učenikov ali sploh rodoljubov življenje rajnega g. Tomaževica kaj bolj znano, naj to popiše, da se ohrani spomin rajnega, ter otme pozabljivosti. Žalostno je, da so po Krajskem zasluge učiteljev tako malo spoznane in obrajtane. — Živeli so v novejšem času Tomaževic, Švert, Bernard Tomšič, Frater Robert Vončina, Alojzi Potočnik, Marka Podobnik, ki so bili verli možje, in komaj se je omenilo, da so umerli, ali pa še to ne. — Ali bi ne bilo prav, da bi se popisalo življenje takih mož v ogledalo in posnemo mladim učenikom? Komur je kaj o zgoraj imenovanih ali še drugih slavnih možeh znanega, naj nikar ne molči, ampak naj zapiše to iz ljubezni do rajnih bratov in na čast svojega stanu.

Pis.

*) Slovnica (Silbenrättsel, Charade) je zastavica po posamnih slovkah kake besede, n. pr.: Gre-gor, goz-dar, kolo-voz, vino-grad, častilakomnost i. t. d.

Pis.

Novice.

(Dopisi.) (Odlomek iz prijateljskega dopisa.) Vrednik, ki hoče biti tudi rednik svojega časnika, se ne more, temuč se mora — če tudi morda proti svojemu lastnemu, boljemu prepričanju — deržati tiste pisave, katero želi večina bravcov in posebno dopisovavcov, ker bi si sicer lahko zgubil mnogo teh in unih. „Za vkus se ni pripraviti.“ Tako so tudi „Novice“ le zavolj „večine“ potegnile z novooblikarji — vkljub svojim lastnim jasnim in slovesnim dokazom za prednost „starih oblik“ — še v dveh zadnjih listih leta 1849. Tega nihče ne zameri časniku, za kterega je „Lebensfrage“, vstreči svojim naročevavcom.

Balantinov.

Iz Gorice 14. febr. — Kdor hoče kaj ličnega narediti, mora tudi znati prav pomeriti, in sicer čevljar po nogi, klobučar po glavi, — učenik po okoliščinah, kar je naj težje. — Nadjamo se, dragi bratje, da se nam bo kmalo naša butara polajšala. Ako bodo tedaj Slovenci po slovensko, Lahi po laško v šolah učili, bomo gotovo bolje napredovali. Ni čuda, da Nemci s svojim šolstvom bolje shajajo, kakor mi, — ko učé povsod le v svojem maternem jeziku. Ložje je kaj podedovati, kakor pa si z žulji in s potom svojega obraza kaj pridobiti. Tudi mi bomo naše otroke le v enem, in sicer v maternem jeziku učili. K temu nam boš tudi Ti, dragi „Tovarsš“, pripomogel. Prav veseli smo Te. Naš visokočastiti gospod šolski nadzornik J. c. Mozetič, kteri za vse naše šole prav vneto in neutrudljivo skerbé, nam ta časnik zeló priporočajo. — Povem še, da čast. gosp. Tesari v naši višji mestni šoli vsako nedeljo od 11. — 12. učé kemijo. — Slava!

M. S.

Iz N . . . —, 15. februarja. — Kakor se vsi časniki naši verlo obnašajo vedno klicaje: „Naprej!“ — ključé tudi Ti, predragi naš „Tovarsš“, in budiš svoje brate na važno delo. Res prav glasno jih ključé iz mnogoletnega spanja! Zategadel Ti pa tudi doni od vseh strani, kamor le zahajaš, občna zadovoljnost.

Po Tebi, dragi „Tovarsš!“ je zasvetila tudi priprostemu kmetu boljša doba, ktera mu obeta potrebno prerojenje. On bo zaznal, da so šole v resnici vseučilišča, kjer se morejo njegovi otroci naučiti vsega, česar potrebujejo za časno in večno srečo. To spoznavši se ne bojo naši kmetje obotavljali svoje otroke pridno v šolo pošiljati. In gotovo tudi ne bomo slišali kmeta, da bi rekel: „Čemu so nam šole? — saj otroci malo ali pa celó nič ne znajo, čeravno že več let hodijo v šolo hlače tergat; raje jih imam doma, da mi vsaj krave pasejo ali, kar že bodi, delajo.“ To se je v poslednjem času, ne rečem v najposlednejšem, večkrat slišalo, česar pa so bile večidel le šole krive, ker so kmečko mladino le nekako mlačile ne pa koristno učile. Kmet dobro vé, da iz slabe moke nikdar dobrega kruha ne bo. Mili moj „Tovarsš!“ sam sem imel priliko na svoje ušesa čuti tako pritožbo, in zraven tega še celo versto nepovoljnih jeremijad. — Pri tej priliki naj Ti, ljubi „Tovarsš!“ povem še kaj, kar Te pa utegne jako jako razveseliti. Pretekle vélike šolske praznike se peljem po cesti skozi Č — na V — na somenj proti Dr., kjer se pa ustavim, in, komaj z voza stopivši, zvem, da imajo ta dan tukaj otroci konecletno preskušnjo. Brez pomisleka se pomudim, in grem v šolo, radoveden, kako da se bojo otročiči obnašali. In lej! kako zeló sem se zavzel zagledavši polno šolo belih učencev in učenk, ki so vsi v milem, maternem jeziku tako gladko in verlo odgovarjali,

da jih je bilo res veselje poslušati. Katchet D - lj, iskren domoljub, so res mož na svoji stopnji, — pa tudi učitelj je vse hvale vreden, zakaj otročiči so v vseh predmetih tako verlo odgovarjali, da nikoli tega. — Pa še kaj se mi je dopadlo! — Zbranih je bilo v šoli ne le mnogo visokoč. duhovnov in pa vradnikov, ampak tudi cela versta staršev, ki so jih gosp. župnik k preskušnji povabili, da slišijo, koliko so se njihovi otroci lepega in prekoristnega naučili. Radosti jim je serce igralo, ko so čuli svoje otroke tako veselo in gladko odgovarjati; svitile solze so jim oči zalivale, in veselja niso vedili, ali bi bili po dokončani preskušnji hvalo dajali gospodom učnikom, ali bi svoje ljube otroke urno na dom spremljevali. Tako zadovoljni in hvaležni so bili! — Mislim, da po takem načinu kmet gotovo urno dobi veselje do šole, in da se ne obotavlja otroke va - njo pošiljati; menim pa tudi, da je prav pametno, ako tudi starši pridejo k preskušnji, da spoznajo, kako potrebne in koristne so otrokom šole. — Da si mi zdrav, premili „Tovars!“

Leop. M. Podgoriški.

Iz Ljubljane. Ne moremo drugače, da povemo, kako zelo je „Tovars“ hvaležen, ker vidi, da njegovo upanje do milih bratov in prijatlov ni bilo zastonj. Veliko verlih in slavnih mož mu je prijazno odperlo svoje gostoljubne vrata, — tudi vikša duhovna gosposka se je milostljivo nanj ozerla. Dobili smo od prečastitega vikšega konzistorija iz Gorice že dva prav slavivna dopisa. Pervi (10. pros. s št. ⁶⁰/₈) nam je prinesel 12 naročnikov; — drugi (9. sveč. ²³⁶/₃₆) pa nam je milostljivo naznanil, da se nam bo od časa do časa na znanje dajalo, kako se snuje in napreduje ljudsko šolstvo v goriški nadškofiji. — V razpisu 31. pros. s št. ⁸⁵/₁₀ pa tudi ljubljanski prečastiti knezoškofijski konzistorij visokoč. duhovščini in vsem učiteljem v naši škofiji prav gorko priporoča, da bi se naročevali na naš časnik, posebno pa, da bi ga podpirali z dobrimi spisi vsi, kateri imajo zmožnost in dobro voljo za to. Učiteljem se pa še prav posebno na serce govori, da bi to za čast imeli, če bi svojega „Tovarsa“ po vsi svoji moči podpirali, ako ne vsi s spisi, pa saj z naročnino. — Lejte, ljubi bravci! to so perve krasne cvetice, ktere nam obetajo veselo pomlad in „Tovarsa“ presereno veselijo.

Iz Ljubljane. Prečastiti ljubljanski konzistorij je z razpisom 4. sveč. s št. ¹⁸⁴/₂₁ razposlal po škofiji naročilne povabila za prekoristno in dobro znano knjigo: „Jahrbuch für Aeltern, Lehrer und Erzieher, von Joh. Maréš, k. k. Schulrath, 26. Jahrgang 1861.“

Iz Ljubljane. V Novicah in v Glasniku beremo, da se je namenil Janko P. Vijanski, ako se oglasi dosti naročnikov, poslati národno knjigo „Slovenski zabavnik“ med svet. Prosi tedaj vse rodoljube, prijatelje in znance, da mu nabirajo naročnikov in njih imena naznanijo (na Verhniko, Oberlaibach). Vsak nabiravec dobi na 8 iztisov devetega — po verhu. Cena tej knjigi bude 90 kr. Zraven pa lepo prosi vse slov. pisatelje, da bi ga podpirali. Všeč mu bodo: novele, kratke povesti, národске stvari, pravke, pesmi, zagonetke, natoroznanski in humoristični spisi, igrokazi i. t. d. Tako knjigo misli g. Vijanski vsako leto izdati. Srečo! —

Premembe v učiteljskem stanu.

Lorenc Kušlan, učitelj v Slavini je prišel za učitelja v Planino, in uč. orgl. in cerkv. služba v Slavini (v postojnski tehantii) je s preč. konz. razpisom 14. sveč. t. l. s št. ²⁷²/₄₀ z 253 gl. 45 ¹/₂ kr. st. dn. dohodkov razpisana. Prošnje za njo se ravnaajo do vis. c. k. prim.-krajnsko deželnega poglavarstva v Terstu, in se oddajajo pri preč. ljubljanskem konzistoriju do 31. sušca t. l. — Jak. Schott, podučit. v normalni šoli v Ljubljani, je postavljen ondi za učnika, in na njegovo izpraznjeno mesto pride Franc Gerkmann, podučitelj pri mestni šoli v Ljubljani; — v mestno šolo pa pride začasno Blaž Kuhar, pomočni učitelj pri ljubljanski normalni šoli.

Imenik visokočast. in čast. g. g. naročnikov. 24. Jož. Vončina, uč. v Novi. — 25. Ursulinarice v Škofjiloki. — 26. Jož. Pleiweis, tergovec v Ljubljani. — 27. Jož. Rozman, dekan v Konjicah. — 28. Jan. Kogej, uč. v Krašnji. — 29. Jož. Kovač, uč. v Rajhenburgu. — 30. Fr. Vajžel v Černem verhu. — 31. Jož. Abram, orgl. v Kobleglavi. — 32. Jož. Franko, nekđ. uč. v Ribnici. — 33. Tom. Mraz, kapl. v Libeličah. — 34. Fr. Kenda, uč. v Semiču. — 35. Fr. Janežič, kat. v Celji. — 36. Fr. Kalin, vodja realne-glavne šole v Celji. — 37. Ant. Pučko, kapl. v Selnici. — 38. Štef. Pernavsl, kapl. pri sv. Ilgu. — 39. Jak. Skamlič, uč. pri sv. Ilgu. — 40. Ant. Pavčič, uč. v Šentjanžu. — 41. Mikl. Stanonik, uč. v Ribnici. — 42. Lovr. Juvančič, uč. na Igu. — 43. Mih. Potočnik, nunski spovednik v Ljubljani. — 44. Ant. Potočnik, fajn. v Planini. — 45. Alojzi Stare, kapl. v Planini. — 46. Mat. Svetličič, korar v Novem mestu. — 47. Val. Lah, kat. v Šmarji. — 48. Jož. Zaloher, uč. v Borovnici. — 49. Karl Leben, fajn. v Šmartnem pri Kranji. — 50. Jož. Travn, uč. v Naklem. — 51. Orosl. Klančnik, kapl. v Sevnici. — 52. Jan. Oblak, šolski vodja v Škofjiloki. — 53. Val. Albrecht, uč. v Žireh. — 54. Jan. Tomšič, uč. v Terziču. — 55. Šim. Vouk, dekan v Radolici. — 56. Alojz Jerše, uč. v Ložu. — 57. Fr. Breznik, uč. v Poljanah. — 58. Jan. Pezdič, uč. v Ljubnem. — 59. Anton Pokorn, fajn. v Slavini. — 60. Jož. Marn, gimn. katehet v Ljubljani. — 61. Ant. Druzovič, duhovnik v Mariboru. — 62. Andr. Legat, uč. v Blagovci. — 63. Jož. Vegund, uč. v Skališu. — 64. Juri Pavalec, kapl. v Stradnu. — 65. Fr. Raner, uč. v Polčanah. — 66. Ivan Krušič, gimn. uč. bogačastja in slovenščine v Celji. — 67. Fr. Vučnik, uč. pri sv. Barbari v Halozah. — 68. Leop. Dekleva, mlinar in posestn. v Košani. — 69. Janko P. Vijanski, gozdnár na Verhniki. — 70. Jan. Novak, uč. v Boštanji. — 71. Andrej Pečar, dekan na Verhniki. — 72. Leop. Cvek, izgl. uč. na Verhniki. — 73. Al. Ipavie, uč. priprav. v Gorici. — 74. Jož. Podobnik, fajn. v Kresnicah. — 75. Ant. Smrekar, fajn. v Lešah. — 76. Fr. Ks. Souvan, tergovec v Ljubljani. — 77. Leop. Krapš, uč. v zgor. Tohinju. — 78. Ant. Kunšič, uč. v Predvdvoru. — 79. Jan. Lukan, uč. v Št. Petru. — 80. Anton Krašovic, uč. v Cerknici. — 81. Jan. Ivanc, uč. v Laščah. — 82. Mih. Pakič, kupčevavec z lesnino v Ljubljani. — 83. Ig. Götzl, fajn. v Besnici. — 84. Štef. Jaklič, šolski vodja v Postojni. — 85. Ant. Berčič, uč. pripravn. v Ljubljani. — 86. Juri Uranič, uč. v Preserji. — 87. Fr. Raktelj, uč. na Dobrovi. — 88. B. Bartol, kapl. na Dobrovi. — 89. Boštj. Trojar, mezn. in org. na Tersteniku. — 90. Jak. Blaznik, kaplan v Moravčah. — 91. Jož. Laurič, uč. priprav. v Idrii. — 92. M. Jereb, kapl. v Sostru. — 93. Ant. Gregorc, fajn. v Sostru. — 94. Jan. Zöttel, uč. v Bledu. — 95. Narodna čitavnica v Karlovcu. — 96. Fr. Erath, uč. v Koci. — 97. Jan. Kaliger, uč. v Stopičah. — 98. Ant. Kerčon, kapl. v Stopičah. — 99. Luk. Knifje, uč. v Černomlju. — 100. Jan. Dovič, kaplan v Mokronogu. (Dalje pr.)

Listnica. G. H. v. G.: Nekaj ja, nekaj ne! — Za ocvirke pa Vas lepo prosimo! — G. Č. v Škerbini: Potočnikove pesmi (besede) se dobé pri J. Giontini-tu, — napevi za nje in vsi drugi od gosp. Riharja so na prodaj pri L. Kremžarji; Dolinarjeve pesmi so menda že večidel pošle, vendar jih je še nekaj pri g. J. Blazniku, kjer se tudi Cvekové pesmi dobé. Napevi od Praprotnikovih pesem še niso vsi natisnjeni. — G. Fr. G. v Tern.: Za poslano se zahvalimo; le tako naprej! — G. K. v Dragi: Vrednik mora pravo ime vsakega dopisnika vediti.

Opomba. Današnjemu listu smo zavoljo imenika eno četert pole pridjali.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.

Liburnia 28. 7. 1861. J. Ranc...